

Forum

Cumhuriyet Dönemi Eczacılık Dergilerimiz

Eriş ASİL (*)

GİRİŞ

Ülkemizde, 1879'dan günümüze kadar eczacılıkla ilgili olarak 30'un üzerinde dergi yayınlanmıştır. Bunların çoğu yayın hayatlarını çoktan kapatmışlar, bir kısmının ise yayınlanmasına periyodik olarak devam edilmektedir.

Bu yazımızın amacı ülkemizde eczacılıkla ilgili olarak bugüne kadar yayınlanan dergileri tanıtmaktır. Cumhuriyet'ten önceki dönemde yayınlanan dergilerin yalnız adlarını vermekle yetineceğiz. Cumhuriyet dönemi dergileri ise daha ayrıntılı olarak tanıtılmaya çalışılacaktır.

Cumhuriyetten Önce Yayınlanan Dergiler :

İmparatorluk döneminde eczacılıkla ilgili olarak altı dergi yayınlanmıştır. Bunların ilk üçünün Fransızca olarak yayınlandığı bilinmektedir (1 - 3).

Bu dergiler sırasıyla :

1. Journal de la Société de Pharmacie de Constantinople

1879'da ilk sayısı çıkmıştır. Société de Pharmacie de Constantinople'nün yayın organıdır (1, 4, 5).

2. Revue Médico - Pharmaceutique

1888'de Ecz. Pierre Apéry tarafından yayınlanmaya başlanmıştır.

3. Bulletin de la Société de Pharmacie de Constantinople

1893 yılında Ecz. Pierre Apéry tarafından çıkarılmaya başlanmıştır.

4. Eczacı

1911'de Ecz. Nail Halit tarafından yayınlanmaya başlandı.

5. Genç Kimyager — Fennî, Kimyevî İspençiyarı —

1911'de Ecz. Mehmet Kamil'in yayınlamaya başladığı dergidir.

6. Musavver Eczacılık Nevsali

Ecz. Nail Halit Bey'in 1912'de resimli olarak yayınlamaya başladığı dergi - gazetedir.

Cumhuriyet Dönemi Eczacılık Dergileri :

1. Genç Eczacı

Ecz. Emin Vefik tarafından 1923'de Samsun'da yayınlanmaya

(*) A.Ü. Eczacılık Fakültesi, Eczacılık Tarihi Kürsüsü Tandoğan, Ankara.

başlandı. Ancak uzun süreli olmadı. Bu gazete - derginin Anadolu Türk Eczacı Birliği'nin yayın organı olduğu bilinmektedir (2). Bilimsel ve sosyal içerikli eczacılık konularının yer aldığı dergi ayda bir kez yayınlanıyordu.

2. Eczacı Gazetesi

Daha önce Ecz. Nail Halit Bey'in çıkardığı Eczacı (1911) ve Musavver Eczacılık Nevsali (1912) isimli dergilerin 1926 yılında isminin değiştirilmesiyle yayın hayatına girdi. Ancak 1927'den sonra yayınlanmadı.

3. Tababet Alemi

Ecz. A. Mazon'un 1927 tarihinde çıkarmaya başladığı bir dergidir. Kısa ömürlü olmuştur.

4. Türk Eczacı Alemi

1927 yılında Ecz. Fuat Mehmet tarafından çıkarılmaya başlandı. İlk dokuz sayısı eski harflerle çıkan bu dergi, 1928'deki harf devriminden sonra onuncu sayısı ile yeni harflerle basılmaya başlanan ilk Eczacılık dergimizdir. 1931 yılı Ocak ayında son sayısı da çıkmış ve tarihe karışmıştır.

5. Farmakolog

1931'de Türkiye Farmakologları Birliği adıyla kurulan derneğin yayın organıdır. Bu dernek, İstanbul'da eczane sahibi olan ve olmayan eczacılarla, ecza ticareti ile uğraşanların (Depolar) ve Anadolu'daki eczacı derneklerinin birleşmesiyle kurulmuş, aynı adla 1937 ye kadar işlevini sürdürmüştür (3,4). Farmakolog dergisi bu isimle 22 yıl yayınlanmıştır. Başlangıçta derginin sorumlu müdürü Eczacı Naşit Baylav'dır. Derginin yayın hayatı 1953'de kapanmıştır.

6. Folia Pharmaceutica

Eczacı Malik Zafir tarafından 1949 yılında yayınlanmaya başlanmıştır. Bu dergi son yıllara kadar çıkmakta idi.

7. Eczacılık Dünyası

Muzaffer Dinçol tarafından 1951'den itibaren yayımı düşünülmüş ancak tek bir sayısı çıkmıştır.

8. Modern Tedavi Mecmuası

Necip Akar'ın 1951 yılında yayınlamaya başladığı bir dergidir.

9. Spécialité

Yine 1951 yılında Eczacı Remzi Kocaer tarafından yayımına başlanan bir meslek dergisidir.

10. E.K.N. — Eczacılık Kütüphanesi Neşriyatı —

Emekli Öğretmen İlhami Tez tarafından 1953 yılında çıkarılmaya başlandı. 90 sayısı yayımlandıktan sonra 1962 yılında adı değiştirilmiştir.

11. Eczacılık Bülteni

Prof. Dr. Kasım Cemal Güven tarafından 1954 yılında aylık olarak çıkarılmaya başlandı. Aynı yılın Şubat ayından itibaren 1957 Ekim ayına kadar yine Prof. Dr. Kasım Cemal Güven tarafından, Türkiye Eczane Sahipleri Derneği'nin yayın organı olarak yönetildi. Bülten'in 1957 Kasım'ı ile 1959 Aralık ayları arasında 1. Bölge Eczacı Odası tarafından broşür halinde yayımı sürdürüldü. 1959'dan sonra yine dergi olarak yayınlanmaya başlandı. Halen yayın hayatı devam etmekte olan bir dergidir.

12. Sağlık Dünyası

Ecz. Avram Albert Mazon tarafından 1955 yılında çıkarılmaya başlandı. Son yıllara kadar sürekli olarak yayınlanan bu dergide tıp ve eczacılıkla ilgili çeşitli bilimsel ve aktüel konulara yer verilmekte idi.

13. Hekim ve İlaç

Eczacı Mükerrer Berksoy tarafından 1955 yılında çıkarılmaya başlanan bir dergidir. Halen yayınlanmamaktadır.

14. Türk Eczacıları Birliği Mecmuası

1956 yılında 6643 sayılı yasa ile kurulan Türk Eczacıları Birliği'nin Ocak 1958'den itibaren çıkarılmaya başladığı yayın organıdır. Yayın hayatına Birlik adına Eczacı Halit Ziya Tüzüner'in sorumlu müdürlüğünde başlamıştır. Oldukça düzenli olarak yayınlanmış, 1964 yılında adı değiştirilmiştir. Mecmuada mesleğin çeşitli konularında makaleler yayınlanmakta ve meslekle ilgili haberler yer almakta idi.

15. Doz

İ.Ü. Eczacılık Okulu talebe cemiyeti tarafından 1959 yılında yayınlanmaya başlanmış ancak uzun ömürlü olamamıştır. Çeşitli Bilim ve Sanat konularına yer verilen derginin çıkış tarihindeki sahibi Öğrenci Derneği adına Erkin Türker, sorumlu müdürü ise Gürgün Özsoyeller idi.

16. Tıp ve Eczacılık Neşriyatı — T.E.N. —

1962 yılında emekli öğretmen İlhami Tez tarafından daha önce 1953 yılında yayınlanmaya başla-

nan E.K.N. — Eczacılık Kütüphanesi Neşriyatı — adlı derginin devamı olarak çıkarılmaya başlandı. Son yıllara kadar yayını süren derginin her sayısı belirli bir konu için ayrılıyordu.

17. Pharmacia — Türk Eczacıları Birliği Mecmuası —

Türk Eczacıları Birliği Mecmuasının adı 1964 yılında Pharmacia olarak değiştirildi. Halen yayınlanmakta olan Pharmacia, mesleğimizin sosyal yönüne daha fazla ağırlık veren bir dergidir. Zaman zaman yayını kesintiye uğramasına karşın en uzun ömürlü dergilerimizden biridir.

18. Bülten Medika :

Ecz. Mustafa Keskin tarafından 1964 yılında yayınlanmaya başlanmış bir dergidir.

19. İ.Ü. Eczacılık Fakültesi Mecmuası :

1965 yılından itibaren yayınlanmaya başlanmıştır. Özellikle Fakülte'de yapılan bilimsel araştırmaların yayınlandığı bir dergidir. Bu dergide makaleler Türkçe ve yabancı dilde yayınlanmakta ayrıca Türkçe ve yabancı dilde özetler de yer almaktadır. Halen yayını devam eden özgün bir dergidir.

20. Farmasötik Bilimler Ankara Derneği Bülteni

1966 yılında kurulan Farmasötik Bilimler Ankara Derneğinin yayını organıdır. Halen yayınlanmakta olan dergi, 1968 yılından beri yayını hayatındadır. Altı cildi tamamlanan dergide, bilimsel araştırmalar, bilimsel taramalar, bilim ve meslek haberleri yer almaktadır. Eczacılığın bütün alanlarında

çalışanlara hitabeden bir dergidir. 1981 yılından itibaren ismini «FABAD Farmasötik Bilimler Dergisi» olarak değiştirmiştir.

21. A.Ü. Eczacılık Fakültesi Mecmuası

1971 yılından itibaren yayınlanmaya başlayan ve özellikle Fakülte'de yapılan bilimsel çalışmaların yer aldığı özgün bir dergidir. Özel sayıları dışında tamamen bilimsel içeriklidir. XI. cildi tamamlanmıştır. Dergide makaleler türkçe ya da yabancı dilde yazılabilmekte, ayrıca her iki dilde özetler de yer almaktadır.

22. Havan

1979 yılına İstanbul, Ankara ve İzmir Eczacı Odaları'nın ortak yayını olarak yayınlanmaya başlandı. Halen İstanbul Eczacı Odası tarafından periyodik olarak yayınlanmaktadır. Meslekle ilgili çok çeşitli konularda yazı ve makalelerin yer aldığı Havan'a abone olmak da mümkündür.

23. Ankara Eczacı Odası Bülteni

1979 yılında broşür olarak yayımına başlanan Ankara Eczacı Odası Bülteni, periyodik olarak iki ayda bir yayınlanan bir meslek dergimizdir. Mesleğin çeşitli konularına Bülten'de yer verilmekte, sorunlara ışık tutulmaya çalışılmaktadır. Eczacılara ve eczacılık öğrenimi yapanlara ücretsiz olarak dağıtılmaktadır.

24. H.Ü. Eczacılık Fakültesi Dergisi

Dergi, 1981 yılında 1. sayısı ile yayım hayatına başlamıştır. 6 ayda bir çıkmakta olan Dergi'de türkçe

ve yabancı dilde özgün çalışmalar yayınlanmaktadır.

Bu listede yer almayan birkaç dergiden de kısaca söz etmekte yarar vardır. Bunlar arasında yayım hayatları kısa süren İlaç ve Tedavi, Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası Dergisi, Refrata Medika gibi dergilerle, uzun yıllardır yayınlanmakta olan Selahattin Özberkem'in Pratik Farmakolog adlı dergisi sayılabilir.

SONUÇ

Ülkemizde eczacılıkla ilgili olarak 6'sı Cumhuriyetten önce 20'den fazlası da Cumhuriyet döneminde olmak üzere 30'un üzerinde dergi yayınlanmıştır. Bunların büyük çoğunluğu yayım hayatlarını kapatmışlar, bazılarının ise periyodik olarak yayımına devam edilmektedir.

Listemizde adı geçen dergilerin bazılarına ait örnekler, A.Ü. Eczacılık Fakültesi Eczacılık Tarihi Kütüphanesi ve Arşivinde bulunmaktadır. Kütüphane, yararlanmak isteyen tüm okurlara açıktır.

KAYNAKLAR

1. Tanker, M., Asıl, E., «Türkiye'de ilk Eczacılık Derneği». Ankara Ecz. Fak. Mec., 11, 112 - 117, 1981.
2. Baylav, N., Eczacılık Tarihi, Yörük Matbaası, 1968.
3. Şahsuvaroğlu, B.N., Eczacılık Tarihi Dersleri, Hüsnütabiat Matbaası, İstanbul, 1970.
4. A.Ü. Eczacılık Fakültesi Eczacılık Tarihi Birimi Kütüphanesi.
5. A.Ü. Eczacılık Fakültesi Eczacılık Tarihi Birimi Arşivleri.